

Nora. John Frandsens opera over *Et dukkehjem* er et krystallinsk mesterværk. Radmila Rajic triumferer på Den Fynske Opera.

Sjælekrænger

AF PETER JOHANNES ERICHSEN

I Tyskland hedder skuespillet *Nora*. Vi kender det som *Et dukkehjem*. Og det var i Tyskland på Ibsens egen tid, i 1880, at den norske forfatter blev nødt til at digte en formildende finale for at få stykket opført. I stedet for Noras berømte smæk med yderdøren tøvede hun på tærsklen til friheden. Ægtemanden Helmer anræbte hende om ikke at gå fra børnene.

Siden har tysk teater gjort grundig afbigt for denne måde at kastrere kvindefrigørelsens fremmeste drama på. Senest med Thomas Ostermeiers opsætning på Schaubühne i Berlin, hvor Nora skyder Helmer død, så han dratter ned i familiens gulfiskeakvarium.

Man er spændt på, hvordan instruktøren Tristana Tzara nu griber det an i sin libretto til komponisten John Frandsens kammeropera *Et dukkehjem*.

Jo, gulfiskene er der. Scenografen Signe Klejs viser dem henimod slutningen som projektion. Men inden da er Noras sjælekvaler blevet forstørret på bagvæggens lærred til noget, der i glødende rødt skær ligner den indhentede komet Rosetta.

En association, der passer fint ind i operaens udvikling fra Nora-tid til nutid, hvor startens kulørte tournure-struttende donna til slut står i forførende hvid særk.

Det er den karismatiske og skønt klingende sopran Radmila Rajic, der om nogen har været indpiskerkvinde til dette projekt. Født i Sarajevo læste hun som 17-årig *Et dukkehjem* og håbede på, at rollen som Nora også fandtes i operarepertoiret. Det er nu tilfældet, og Radmila Rajic fører titelpartiet til triumf.

Komponisten John Frandsen, hvis format vi senest oplevede i det store *Requiem* til minde om ofrene fra Utøya, har skabt et krystallinsk og ømt balancerende værk, der er blevet holdt over dåben på Den Fynske Opera med det fremragende EsbjergEnsemble under ledelse af Henrik Vagn Christensen.

Bassangeren Jens Bruno Hansen er stemmestærk og statuarisk som det let forstenede mandfolk Thomas Helmer, sekunderet fra maskeballet af husvennen Dr. Rank, der som dødsmerket Harlekin får en lysende livsflamme af tenoren Thomas Præstegaard.

Ranks afskedsreplik »Tak for ilden« til Nora er stadig med. Hos Ibsen har hun tændt en sidste cigar for ham, men nu må Rank liste af

med havaneseren i cellofan. Til gengæld kommer hans afsluttende stumme dødsbudskab, et visitkort med kors på, som sms.

Tristana Tzaras afgørende moderne tiltag er en accentuering af kreditoren Krogstads klemme på Nora. Som sikkerhed for et lån har han fået pornobilleder af hende i pant. Vi ser dem ikke, men det gør Helmer, før de af Krogstad i forsoningens ånd bliver slettet.

Jens Bruno Hansen er dygtigt uudgrundelig ved synet af sin hustrus talenter. Barytonen Jørn Pedersen forlener Krogstad med en sveden vagabondsk elegance, og Noras ufestlige veninde Kristine Linde, der til slut slår pjalterne sammen med Krogstad, giver den ressource-rige mezzosopran Trine Bastrup Møller som sortrandet makabert gespenst.

At bruge Ibsen eller Tjekhov som forlæg for en opera er et voveligt spring. Det er evident, at det lykkes for John Frandsen. *Et dukkehjem* har en utrættelig feberpuls, båret af udsøgte blæsere, et vibrerende liv, der puster al den foreskrevne julestemning i begyndelsen af Ibsens døgnkorte drama bort og lader den menneskelige skrøbelighed tone bevægende og ren ud i rummet.

Samtidig med at handlingen i sin kostumering og modernitet suser frem i tid, bidrager John Frandsens urklange af musik til at omskabe figurerne til næsten mytologiske typer, sådan som de flourer hos Monteverdi.

Radmila Rajics Nora fremstår med ét som en gudinde på gæstespil, Venus æltet sammen med tre umulige jordiske mænd, og Trine Bastrup Møllers Kristine ligner grangiveligt underverdenens dronning Persefone. At høre hjemme i musikhistoriens spænd fra Monteverdi til Britten er dog et adelsmærke for John Frandsen. Det må garantere denne Ibsen-opera et lykkeligt liv.

Til maj 2015 kommer *Et dukkehjem* til København på Teater Republique. Oplevelsen med det helt ud fabelagtige EsbjergEnsemble kan nu efter Odense nås i Sønderborg og Esbjerg. Det er indfanget i disse 11 musikeres spil, at Nora i stedet for at gå bort simpelthen forstøves. En sjælekrænger af karat.

Et dukkehjem. Opera af John Frandsen. Libretto og regi: Tristana Tzara. Dirigent: Henrik Vagn Christensen. Scenografi/Videodesign: Signe Klejs. Kostumedesign: Pernille Egeskov. Den Fynske Opera. Den Ny Opera. EsbjergEnsemble. Copenhagen Chamber Performance.